



Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιιάδης

Ιανουάριος 2015, Τεύχος 42

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση ρατσιστικών, ομοφοβικών και εγκλημάτων μίσους μέσω βιωματικής μάθησης

Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία

Jonathan Hafetz, Αναπληρωτής Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Seton Hall

Παρουσιάζοντας την πολυαναμενόμενη έκθεση της Επιτροπής Αντικατασκοπείας της Γερουσίας των ΗΠΑ, η γερουσιαστής Dianne Feinstein δήλωσε ότι η έκθεση αυτή θα δείξει στον κόσμο ότι «πράγματι είμαστε μια δίκαιη και ευνομούμενη κοινωνία», μια κοινωνία που «διέπεται από το δίκαιο». Η έκθεση κάνει πολλά πράγματα και πολλά από αυτά είναι θετικά. Όμως δεν αποδίδει δικαιοσύνη, ούτε υπηρετεί το δίκαιο.

Η έκθεση περιέχει την πιο αναλυτική εξέταση του προγράμματος βασανιστηρίων της CIA, που έχει γίνει μέχρι σήμερα. Το πιο σημαντικό είναι ότι αίρει τη μυστικότητα και αποκαλύπτει την παραπληροφόρηση ενημερώνοντας το Αμερικανικό κοινό για τις πράξεις που τέλεσε η κυβέρνησή του στο όνομα της προστασίας της ασφάλειας. Υπό αυτήν την έννοια, η έκθεση υπηρετεί την πληροφόρηση ως θεμέλιο της δημοκρατίας και τη διαβούλευση.

Όμως η διαφάνεια δεν πρέπει να συγχέεται με τη λογοδοσία. Πρέπει να θυμόμαστε ότι τα βασανιστήρια και άλλες παράνομες πράξεις που τελέστηκαν από αξιωματούχους των ΗΠΑ δεν είναι απλά ανήθικες, βάρβαρες και αντιπαραγωγικές. Είναι επίσης και εγκληματικές πράξεις, απαγορευμένες από το Αμερικανικό και από το διεθνές δίκαιο. Σε άλλες χώρες η διερεύνηση παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ετοίμασε το έδαφος για μεταγενέστερες ποινικές διώξεις. (Δύο τέτοια παραδείγματα αποτελούν η Αργεντινή και η Γουατεμάλα). Όμως ο Πρόεδρος Ομπάμα έχει ήδη αναφέρει ότι η έκθεση της Γερουσίας δεν θα ανατρέψει την αρχική του απόφαση να μην διενεργηθεί μια πλήρης ποινική έρευνα. Ο Πρόεδρος αποκάλυψε τα ευρήματα της έκθεσης «ανησυχητικά», αλλά συνέστησε προσοχή ώστε να μην αναβιώσουν παλαιότερες αντιπαραθέσεις και προέτρεψε για μια ακόμη φορά τη χώρα να κοιτάζει μπροστά και όχι πίσω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

Σίγουρα η πολιτική κατάσταση στις ΗΠΑ μπορεί να αλλάξει, ή μπορεί μια άλλη χώρα να επιδιώξει την ποινική δίωξη των αξιωματούχων των ΗΠΑ σύμφωνα με κανόνες του διεθνούς δικαίου. Όμως ίσως ο τελικός κριτής του Προγράμματος Βασανιστηρίων των ΗΠΑ θα είναι η ιστορία και όχι το δίκαιο. Αν συμβεί αυτό, τότε η βασική συμβολή της έκθεσης είναι η καταγραφή των γεγονότων την οποία κάνει για εμάς και για τις μέλλουσες γενιές.

Πολλές πληροφορίες για τις μεθόδους ανάκρισης ήταν ήδη γνωστές, παρά το γεγονός ότι η έκθεση περιλαμβάνει πολλές νέες λεπτομέρειες (από την αναγνώριση ότι πολλοί περισσότεροι κρατούμενοι είχαν υποστεί εικονικό πνιγμό από ό,τι είχε γίνει προηγουμένως παραδεκτό, έως την περιγραφή νέων ανακριτικών μεθόδων όπως η «πρωκτική σίτιση» και η «πρωκτική ενυδάτωση».) Τα σημαντικότερα ευρήματα της έκθεσης περιγράφουν τον βαθμό στον οποίο η CIA έκανε κακή χρήση του προγράμματος προσωρινής κράτησης, κατέπνιξε τις εσωτερικές αντιρρήσεις, και παρουσίασε παραπλανητικά το πρόγραμμα στο Κογκρέσο, τον Πρόεδρο, τους ανώτερους αξιωματούχους και το Αμερικανικό κοινό (αν και θεωρώ ότι η έκθεση βρίσκει υπερβολικά αθώους εκείνους που δεν ανήκουν στη CIA). Εξαιρετικά σημαντικό είναι ότι η έκθεση με οδυνηρές λεπτομέρειες αποκρούει τον ισχυρισμό ότι οι «ενισχυμένες ανακριτικές μέθοδοι» είχαν πολύτιμα αποτελέσματα και έσωσαν ζωές, καθώς και τον ισχυρισμό ότι η χρήση τους βοήθησε τις ΗΠΑ να εντοπίσουν τον Οσάμα Μπιν Λάντεν στο Πακιστάν.

Η έκθεση αποτελεί σημαντικό επιχείρημα υπέρ της άποψης ότι τα βασανιστήρια είναι αναποτελεσματικά. Οι περισσότεροι ανακριτές συμφωνούν. Παρά το γεγονός ότι δεν διαθέτω τέτοια εξειδίκευση, έχοντας υπάρξει δικηγόρος πολλών κρατούμενων που κατηγορούνται για τρομοκρατία πάντα θεωρούσα ότι οι νόμιμες μέθοδοι ήταν αποτελεσματικότερες στο να επιτύχουν τη συνεργασία των υπόπτων. Οι απολογητές του Προγράμματος αντίθετα θα συνεχίσουν να το υποστηρίζουν, όπως δείχνουν οι άμεσες αντιδράσεις τους στην έκθεση. Ακόμη όμως και αν μπορούσαν να δείξουν ότι τα βασανιστήρια είχαν οδηγήσει στη συλλογή σημαντικών πληροφοριών, αυτό δεν θα έπρεπε να έχει σημασία. Η ποινική απαγόρευση των βασανιστηρίων δεν στηρίζεται και δεν πρέπει να στηρίζεται σε ωφελμιστικά επιχειρήματα. Και στον βαθμό που το κάνει, παραμένει εκτεθειμένη στους ισχυρισμούς του κάθε επόμενου Τσένου και Τένετ ότι τα βασανιστήρια είναι αποτελεσματικά.

Οι ΗΠΑ δεν αποτελούν την πρώτη κοινωνία που έρχεται αντιμέτωπη με τη γνώση ότι το κράτος έχει τελέσει σοβαρά εγκλήματα. Και άλλες χώρες έχουν τελέσει βασανιστήρια και

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

άλλες αποτρόπαιες πράξεις, και μάλιστα σε μεγαλύτερη κλίμακα. Σε κάποιες περιπτώσεις δεν επέλεξαν να τις αντιμετωπίσουν με την κλασική ποινικοδικαϊκή προσέγγιση, αλλά με άλλους μηχανισμούς απόδοσης ευθύνης. Όμως ακόμη και μια επιτροπή Αλήθειας και Συμφιλίωσης Νοτιοαφρικανικού τύπου δίνει αμνηστία υπό την προϋπόθεση της παραδοχής της ενοχής. Άλλωστε, οι περισσότερες κοινωνίες που έρχονται αντιμέτωπες με ένα παρελθόν συστηματικών κρατικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρίσκονται σε μετάβαση από μια περίοδο εσωτερικών ένοπλων συγκρούσεων ή από μια καθεστωτική αλλαγή. Εκεί υπάρχει ο φόβος ότι οι ποινικές διώξεις θα ανατρέψουν τη συντελούμενη μετάβαση.

Παρότι οι αντιρρήσεις στην κίνηση ποινικών διώξεων παραμένουν ισχυρές, οι ΗΠΑ δεν αντιμετωπίζουν μια παρόμοια επιλογή ανάμεσα στην ειρήνη και στην απόδοση δικαιοσύνης. Το διακύβευμα είναι πολιτικό, δεν διακυβεύεται η ειρήνη. Και μέχρι αυτή τη στιγμή, η πολιτική επικρατεί του δικαίου. Υπάρχουν όμως και εναλλακτικοί τρόποι να επιτύχουν οι ΗΠΑ τη λειτουργία μηχανισμών ευθύνης, από την επιβολή μη ποινικών κυρώσεων στους υπεύθυνους έως τη δημιουργία ενδίκων βοηθημάτων για τα θύματα. Ως σήμερα, όμως, δεν έχουν λειτουργήσει κάποιοι μηχανισμοί ευθύνης. Και έτσι μείναμε στη διαφάνεια άνευ λογοδοσίας.

Εδώ έγκειται το βασικό παράδοξο της έκθεσης για τα Βασανιστήρια. Ακριβώς επειδή η έκθεση της Γερουσίας δημοσιοποιεί συγκλονιστικές λεπτομέρειες για το πρόγραμμα βασανιστηρίων, τίθενται τόσο επιτακτικά ερωτήματα σχετικά με το κράτος δικαίου. Το Πρόγραμμα Βασανιστηρίων, δείχνοντας την έκταση και τον βαθμό της Αμερικανικής ανομίας, στρέφει τους προβολείς προς την απουσία του δικαίου στη διαχείριση εγκλημάτων που έχουν λάβει χώρα στο παρελθόν.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<http://balkin.blogspot.gr, 10/12/2014>

Φταίει το Σύνταγμα;

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Το Σύνταγμά μας είναι ένα κακό Σύνταγμα. Έχει πολλές ρυθμίσεις που, από όποια σκοπιά και αν αξιολογηθούν, παρουσιάζουν κατασκευαστικά σφάλματα. Μία από αυτές αφορά τη διαδικασία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

που προβλέπει την πρόωρη διάλυση της Βουλής, αν δεν επιτευχθεί η απαιτούμενη αυξημένη πλειοψηφία.

Αυτή η ρύθμιση έχει προκαλέσει τους τελευταίους μήνες πολιτική αστάθεια και αβεβαιότητα που επηρεάζει άμεσα την οικονομία. Το Σύνταγμά μας πρέπει να αλλάξει. Όμως η διαδικασία αναθεώρησής του, την οποία το ίδιο προβλέπει, είναι εξαιρετικά σύνθετη και η εκκίνησή της προκαλεί ανασφάλεια σε ένα ρευστό πολιτικό περιβάλλον. Ο κατάλογος με τις κακές συνταγματικές ρυθμίσεις είναι μακρύς. Σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνεται επ' αυτού ομοφωνία στην επιστημονική κοινότητα και ευρεία συναίνεση στην πολιτική τάξη.

Όσο δεν είναι αυτό το μείζον πρόβλημα της χώρας. Αν οι πολιτικές δυνάμεις μπορούσαν να συνεννοηθούν σε στοιχειώδη ζητήματα ή αν έστω η κυβέρνηση αποφάσιζε να υιοθετήσει σε επίπεδο απλού νόμου ορισμένες θεσμικές μεταρρυθμίσεις, οι δυσλειτουργίες του Συντάγματός μας θα μπορούσαν να ξεπεραστούν.

Όμως τόσο η κυβέρνηση όσο και η αξιωματική αντιπολίτευση επιλέγουν, ακόμη και σε θέματα όπου υπάρχει ουσιαστικά συμφωνία, μια άγωνα αντιπαράθεση για λόγους εκλογικής σκοπιμότητας, που αντί να αμβλύνει διογκώνει τις επιπτώσεις των συνταγματικών αστοχιών. Δεν αποτελεί το κακό Σύνταγμά μας ούτε η μεγάλη του έκταση την αιτία της χρεοκοπίας. Οι παθογένειες του κράτους και της οικονομίας δεν μπορούν να αποδοθούν στις συνταγματικές ρυθμίσεις. Όμως δεν είναι το Σύνταγμα άμοιρο ευθυνών, αφού αρκετές ατυχείς προβλέψεις ενίσχυσαν τα προβλήματα ή, πάντως, δεν διευκόλυναν την αντιμετώπισή τους.

Καθώς η χώρα κινείται σε προεκλογικούς ρυθμούς, δεν είναι ούτε εφικτό ούτε επιθυμητό να αναληφθεί οποιαδήποτε πρωτοβουλία αναθεώρησης του Συντάγματος μέχρι τις κρίσιμες ψηφοφορίες για την εκλογή Προέδρου. Θα πρέπει, όμως, η σχετική συζήτηση να ξεκινήσει αμέσως μόλις εκλεγεί Πρόεδρος ή αναδειχθεί νέα κυβέρνηση ύστερα από πρόωρες εκλογές.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 2/12/2014

Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Από τις εκλογές του Μαΐου 2012 και μετά, χαρακτηριστικό γνώρισμα της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ είναι η προσπάθεια πολιτικής απονομιμοποίησης των αντιπάλων του, η αναγωγή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

τους σε «πολιτικούς εχθρούς», με τους οποίους βρίσκεται σε μια οιονεί εμπόλεμη κατάσταση. Η πρακτική αυτή έρχεται από μακριά, από την κλασική τριτοδιεθνιστική παράδοση, στη σημερινή εποχή αποτελεί όμως κυρίως γνώρισμα της πολιτικής πρακτικής των νέων λαϊκιστικών κομμάτων, της Δεξιάς ή της Αριστεράς.

Η στρατηγική αυτή έφτασε στο αποκορύφωμά της με την παραπλανητική θεωρία περί αποστασίας, που στρέφεται κατ' ουσίαν ευθέως εναντίον του συνταγματικού θεμελίου της πολιτικής αντιπροσώπευσης, δηλαδή εναντίον του άρθρου 51 παρ. 2 του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, «οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το έθνος», που σημαίνει ότι δεν δεσμεύονται στις αποφάσεις τους ούτε από τους εκλογείς τους, ούτε από τα κόμματά τους ή τις κοινοβουλευτικές τους ομάδες, αλλά έχουν ελεύθερη εντολή, δηλαδή απεριόριστο δικαίωμα γνώμης και ψήφου, σύμφωνα με τη συνείδησή τους, κάτι το οποίο ορίζεται άλλωστε ρητά στο άρθρο 60 παρ. 1 του Συντάγματος, που συμπληρώνει και εξειδικεύει το άρθρο 51 παρ. 2. Με άλλα λόγια, το κριτήριο της αντιπροσωπευτικής δράσης κατά το άρθρο 51 παρ. 2 είναι η εξυπηρέτηση του κοινού καλού, του εθνικού συμφέροντος, σύμφωνα με την ελεύθερη πολιτική αξιολόγηση του κάθε βουλευτή. Όμως για τον ΣΥΡΙΖΑ η μοναδική νόμιμη εκδοχή του εθνικού συμφέροντος κατά την παρούσα στιγμή είναι η διεξαγωγή πρόωρων βουλευτικών εκλογών, με «εργαλείο» την προεδρική εκλογή. Όλοι όσοι έχουν διαφορετική γνώμη και ιδίως όσοι βουλευτές στον χώρο της αντιπολίτευσης θεωρούν ότι η εθνική ανάγκη υπαγορεύει εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από την παρούσα Βουλή, για να μην ξανακυλήσει η Ελλάδα σε νέα αβεβαιότητα, προκηρύσσονται αυτομάτως ως «πολιτικοί εχθροί».

Η τελευταία λέξη ανήκει όμως στους Έλληνες βουλευτές, στην ελευθερία και τη δύναμή τους να προστατεύσουν το συμφέρον του έθνους.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ» 10/12/2014

Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές

Σταύρος Τσακυράκης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ιδέα να μην υπολογιστούν οι ψήφοι των βουλευτών της Χρυσής Αυγής στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας προσκρούει στο άρθρο 32 παρ. 3 του Συντάγματος που απαιτεί στη τρίτη ψηφοφορία «πλειοψηφία των τριών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών». Δεν υπάρχει αμφιβολία, λοιπόν, πως για να εκλεγεί Πρόεδρος, η τρίτη ψηφοφορία πρέπει να καταγράψει τουλάχιστον τον αριθμό 180.

Η τυπική αυτή προϋπόθεση, η οποία επαναλαμβάνω δεν μπορεί να ξεπεραστεί, καθιστά στην παρούσα συγκυρία την Χρυσή Αυγή καθοριστικό παράγοντα των πολιτικών εξελίξεων. Αν ψηφίσει υπέρ, μάλλον εκλέγεται ΠτΔ, αν ψηφίσει κατά, μάλλον δεν εκλέγεται και οδηγούμαστε σε εκλογές.

Νομίζω ότι όπως θα έπρεπε να ντρεπόμαστε αν εκλεγόταν Πρόεδρος με τις ψήφους της Χρυσής Αυγής, το ίδιο πρέπει να ντρεπόμαστε αν με τις ίδιες ψήφους αποτραπεί η προεδρική εκλογή και οδηγηθούμε σε βουλευτικές εκλογές. Προτείνω στις πολιτικές δυνάμεις και στους ανεξάρτητους βουλευτές να πράξουν με τρόπο που να αποκλείει να προσμετρηθούν οι ψήφοι της Χρυσής Αυγής είτε υπέρ είτε κατά της εκλογής.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν οι δημοκρατικές δυνάμεις συμφωνήσουν ότι η δεύτερη ψηφοφορία είναι αποφασιστική και καθοριστική για την εκλογή και υπολογίσουν αναλόγως τις πλειοψηφίες. Πάμε στους υπολογισμούς. Τα τρία πέμπτα του αριθμού των βουλευτών μείον τους 18 που έχουν εκλεγεί με την Χρυσή Αυγή (συνυπολογίζω και τους δύο που ανεξαρτητοποιήθηκαν), δηλαδή τα τρία πέμπτα των 282 είναι 170. Αντιστοίχως, τα δύο πέμπτα που απαιτούνται για να αποτραπεί η εκλογή είναι 113. Αν η υποψηφιότητα Δήμα συγκεντρώσει 170 ψήφους στη δεύτερη ψηφοφορία, χωρίς φυσικά καμία χρυσαυγίτικη ψήφο, τότε η Βουλή πρέπει να αναγνωρίσει ότι συγκέντρωσε ουσιαστικά την απαιτούμενη πλειοψηφία και πρέπει να εκλεγεί Πρόεδρος. Αντιστοίχως, αν υπάρξουν 113 ψήφοι εναντίον της υποψηφιότητας Δήμα, χωρίς καμία χρυσαυγίτικη εννοείται, η Βουλή οφείλει να αναγνωρίσει ότι η υποψηφιότητα απέτυχε και πρέπει να προκηρυχθούν εκλογές.

Εφόσον υπάρξει τέτοια συμφωνία ως προς τη σημασία της δεύτερης ψηφοφορίας, στην τρίτη που απαιτούνται 180 ψήφοι, οι βουλευτές που μειοψήφησαν οφείλουν να προσχωρήσουν στην πλειοψηφία ώστε να τηρηθεί το γράμμα του Συντάγματος. Αυτός είναι ο μόνος καθαρός τρόπος για μην προσμετρηθούν οι ψήφοι της Χρυσής Αυγής και να μην της επιτραπεί να αποτελεί παράγοντα των πολιτικών εξελίξεων.

<https://tsakyrakis.wordpress.com/>, 17/12/2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

Ένα βίντεο στο αέρα

Πάσχος Μανδραβέλης, Δημοσιογράφος

Η αλήθεια είναι ότι και τα Nixon-Tapes, με τα οποία στοιχειοθετήθηκε η εμπλοκή του Αμερικανού προέδρου στη δυσώδη υπόθεση Watergate, ήταν κατά κάποιον τρόπο «προϊόν υποκλοπής». Ο Ρίτσαρντ Νίξον είχε στήσει έναν ολόκληρο μηχανισμό καταγραφής στα γραφεία που χρησιμοποιούσε και μαγνητοφώνουσε όλες τις συζητήσεις εν αγνοία των συνομιλητών του. Όταν έγινε γνωστό το σύστημα καταγραφής στην αρμόδια επιτροπή του Κογκρέσου, ο Ρίτσαρντ Νίξον αρνήθηκε να παραδώσει τις ηχογραφημένες συνομιλίες, φέροντας ως επιχείρημα τα προεδρικά προνόμια και λόγους εθνικής ασφάλειας. Το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ ομόφωνα (8-0) έκρινε ότι τα «προϊόντα υποκλοπής» πρέπει να χρησιμοποιηθούν στην έρευνα. Η επιτροπή του Κογκρέσου έψαχνε τις πιθανές ποινικές ευθύνες του προέδρου των ΗΠΑ, για τον οποίο υπήρχαν σοβαρές υπόνοιες πως ενήργησε με σκοπό την παρεμπόδιση απονομής δικαιοσύνης.

Φυσικά, ποτέ δεν τέθηκε θέμα απόκρυψης αυτών των συνομιλιών από τον αμερικανικό λαό. Οι διάλογοι πήγαν στην επιτροπή. Ταυτόχρονα δημοσιοποιήθηκαν και 19 ημέρες μετά την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου ο Ρίτσαρντ Νίξον παραιτήθηκε. Αντιθέτως, στην Ελλάδα, ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών κ. Ισίδωρος Ντογιάκος ανέθεσε στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για να εντοπίσει ποιοι ανήρτησαν παρανόμως στο Διαδίκτυο το επίμαχο υλικό.

Υπάρχουν πολλές και βρώμικες πτυχές στην απόπειρα χρηματισμού του βουλευτή κ. Παύλου Χαϊκάλη και ακόμη πιο δυσώδεις προεκτάσεις. Αναφερόμαστε σε «απόπειρα χρηματισμού», διότι αυτή δεν αμφισβητείται από τους δύο πρωταγωνιστές της ιστορίας, αλλά απλώς παρουσιάζουν δύο διαφορετικές αφηγήσεις για τα κίνητρα. Ο μεν κ. Χαϊκάλης ισχυρίζεται ότι ήταν απόπειρα χρηματισμού για να ψηφίσει υπέρ της εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας, ο δε κ. Γιώργος Αποστολόπουλος λέει ότι έκανε την απόπειρα χρηματισμού για να καταγγείλει τον βουλευτή ως «άτομο μειωμένης ηθικής», το οποίο αναζητούσε τρόπο να «λύσει το πρόβλημά του» διά της ψήφου του στις προεδρικές εκλογές. [...]

Πληγή για τη δημοκρατία

Συνεπώς, παρά το γεγονός ότι η εισαγγελία δεν βρήκε ποινικές ευθύνες σε αυτήν τη βρώμικη υπόθεση, το εύρυθμο της δημοκρατίας απαιτεί να πέσει άπλετο φως ειδικά σε μια χώρα σαν την Ελλάδα όπου η καχυποψία περισσεύει. Πρέπει οι πολίτες, σε μια κατεξοχήν δημόσια υπόθεση, να έχουν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

όλες τις πληροφορίες και να κρίνουν· όχι το πιθανό ποινικό σκέλος της ιστορίας, αλλά τουλάχιστον το πολιτικό. Υπ' αυτή την έννοια είναι άστοχη η παρέμβαση της Εισαγγελίας, που ανέθεσε στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για να εντοπίσει ποιοι ανήρτησαν παρανόμως στο Διαδίκτυο το επίμαχο βίντεο της συνομιλίας Χαϊκάλη - Αποστολόπουλου. Στο κάτω κάτω της γραφής και η συνομιλία έγινε σε δημόσιο χώρο και το θέμα της αφορά τα δημόσια πράγματα· δεν μιλούσαν για τις ερωτικές τους περιπέτειες.

Σε πιο προηγμένες δικαιοκράτειες, όπως είναι οι ΗΠΑ, υπάρχει αυστηρή προστασία της ιδιωτικής ζωής και οι υποκλοπές τιμωρούνται. Ταυτοχρόνως υπάρχει και ισχυρή προστασία του Τύπου να ερευνά και να αποκαλύπτει θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος. Ακόμη και αν αυτές οι αποκαλύψεις βασίζονται σε προϊόντα υποκλοπής. Πάνω σ' αυτήν τη βάση νομολόγησε και το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ όταν αντιμετώπισε μία ακριβώς όμοια με τη «Χαϊκάλης-Γκέιτ» υπόθεση. Παρά το γεγονός ότι οι υποκλοπές τηλεφωνημάτων απαγορεύονται και από τον ομοσπονδιακό και από τον πολιτειακό νόμο της Πενσυλβάνια, το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ αθώωσε τον δημοσιογράφο Fred Vorper, ο οποίος ραδιοφωνικά μετέδωσε προϊόν υποκλοπής, αφού ο ίδιος δεν έκανε την υποκλοπή. Το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή των αξιωματούχων που συνομιλούσαν στην επίμαχη κασέτα, αν και ισχυρό, δεν έχει την ίδια βαρύτητα με το δικαίωμα του κοινού να αποκτήσει τις συγκεκριμένες πληροφορίες, εφόσον ο δημοσιογράφος δεν έκανε κάτι παράνομο για να τις αποκτήσει.

Μείζων η δημοσίευση

«Σ' αυτήν την υπόθεση, το έννομο συμφέρον προστασίας της ιδιωτικής ζωής των ατόμων των οποίων η συνομιλία υποκλάπηκε, αν και ισχυρό, βρέθηκε λιποβαρές σε σχέση με το έννομο συμφέρον της δημοσίευσης υποθέσεων που έχουν δημόσιο ενδιαφέρον», έγραψε ο δικαστής John Paul Stevens ως πλειοψηφούσα άποψη. Τόνισε όμως ότι οι πληροφορίες σε αυτή την περίπτωση ήταν «αδιαμφισβήτητη υπόθεση δημοσίου ενδιαφέροντος». Η καταδίκη του δημοσιογράφου και του ραδιοφωνικού σταθμού που μετέδωσε την επίμαχη συνομιλία, τόνισε ο εισηγητής της πλειοψηφίας, θα έπληττε «τον πυρήνα της Πρώτης Τροπολογίας του Συντάγματος, γιατί θα τιμωρούσε ένα Μέσο μόνο και μόνο επειδή δημοσιοποίησε αληθείς πληροφορίες δημοσίου ενδιαφέροντος... Όπως αναφέρουν οι Warren και Brandeis στο κλασικό άρθρο τους (σ.σ.: «Το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα», Harvard Law Review, 15 Δεκεμβρίου 1890): το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή δεν απαγορεύει καμία δημοσίευση θεμάτων που είναι δημοσίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακουράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

ενδιαφέροντος. Το κόστος κάποιου που σχετίζεται με τα δημόσια πράγματα είναι η συνακόλουθη απώλεια ιδιωτικότητας». Να σημειώσουμε ότι η δημόσια αυτή υπόθεση –που κατά το Ανώτατο Δικαστήριο δικαιολογούσε τη μειωμένη προστασία της ιδιωτικής ζωής των συνομιλούντων– αφορούσε τον διακανονισμό των αυξήσεων μισθών που θα έπαιρναν οι δάσκαλοι μιας μικρής επαρχίας και όχι την απόπειρα χρηματισμού ενός βουλευτή για ένα τεράστιο πολιτικής σημασίας ζήτημα.

Δεν γνωρίζουμε πώς μπήκε στο αρχείο η έρευνα των δικαστικών αρχών σχετικά με τη δυσώδη αυτή υπόθεση. Το θέμα είναι ότι για μία ακόμη φορά στη χώρα μας επιβεβαιώνεται η ρήση του Τζορτζ Στεφανόπουλου, «αν όλα πάνε στραβά, ρίξε το φταίξιμο στον Τύπο». Το πρόβλημα είναι ότι πάνω σε υπαρκτές παθογένειες των ελληνικών ΜΜΕ, σε κιτρινισμούς και παραβιάσεις της δεοντολογίας, φτιάχτηκε ένα ασφυκτικό νομικό πλαίσιο που κατ' ουσίαν χρησιμοποιείται για συσκότιση υποθέσεων όχι απλώς δημοσίου ενδιαφέροντος, αλλά και εκείνων που άπτονται της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Γράφαμε και παλιότερα ότι ειδικά στα ζητήματα λόγου κάθε τρυπούλα ανελευθερίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί διασταλτικά από τις διωκτικές και δικαστικές αρχές, με αποτέλεσμα την καθολική λογοκρισία. Και το πρόβλημα στην Ελλάδα δεν είναι μόνο οι «τρυπούλες» λογοκρισίας, αλλά οι χοάνες της. Κατ' αρχάς είναι το ίδιο το Σύνταγμα, που αφενός προβλέπει ότι «ο Τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται» και μετά έχει 571 λέξεις απαγορεύσεων, μεταξύ των οποίων είναι και η κατάσχεση εφημερίδων για «προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας». Οι ελληνικοί νόμοι με πρώτο το Σύνταγμα είναι γεμάτοι με λογοκριτικές διατάξεις. Πάντα για να εξυπηρετήσουν κάποιους «ανώτερους» της ελευθερίας του λόγου σκοπούς. Όλες αυτές οι διατάξεις λειτουργούν σαν τους ελληνικούς νόμους· καθεύδουν, που θα έλεγε και ο μακαριστός Χριστόδουλος. Μέχρι που κάποιος θα τους εφαρμόσει καταχρηστικά, για να αρχίσουμε όλοι να αναρωτιόμαστε: «Μα πώς συνέβη αυτό;».

πηγή: Εφημερίδα «Καθημερινή της Κυριακής» 28/12/2014

Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα

Κώστας Χρυσόγονος, Ευρωβουλευτής ΣΥΡΙΖΑ, Καθηγητής Νομικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Στο πρόσφατα δημοσιευμένο Πρόγραμμα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2015 η μόνη πρωτοβουλία που προαναγγέλλεται σε σχέση με τα θεμελιώδη δικαιώματα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Η έκθεση της Γερουσίας των ΗΠΑ για τα Βασανιστήρια: Διαφάνεια χωρίς λογοδοσία»
Jonathan Hafetz
- «Φταίει το Σύνταγμα;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Οι βουλευτές και το συμφέρον του έθνους»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος
- «Πρόεδρος της Δημοκρατίας με 170 βουλευτές»
Σταύρος Τσακυράκης
- «Ένα βίντεο στον αέρα»
Πάσχος Μανδραβέλης
- «Κοινωνικά δικαιώματα και λιτότητα»
Κώστας Χρυσόγονος

είναι η προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), η οποία συζητείται εδώ και δεκαετίες αλλά ποτέ δεν υλοποιείται. Εκτός όμως από τα ατομικά δικαιώματα που κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ, αναπόσπαστο μέρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελούν και τα κοινωνικά δικαιώματα που βρίσκουν έρεισμα στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (ΕΚΧ).

Στον τελευταίο προβλέπονται π.χ. τα δικαιώματα για εργασία κάτω από δίκαιες συνθήκες και με δίκαιη αμοιβή, για προστασία της υγείας, για κοινωνική ασφάλιση κ.ά. Αυτά ακριβώς τα κοινωνικά δικαιώματα βρίσκονται στο στόχαστρο των νεοφιλελεύθερων πολιτικών «λιτότητας» και υποβαθμίζονται προκειμένου να εξασφαλισθεί -υποτίθεται- η δημοσιονομική εξυγίανση (στην πραγματικότητα τα δημόσια χρέη διαρκώς αυξάνονται), να ενισχυθεί η «ανταγωνιστικότητα», η οποία ερμηνεύεται ως ολοένα μεγαλύτερη εξαθλίωση των εργαζομένων, και να υλοποιηθούν «διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις» (δηλαδή απορρύθμιση της αγοράς εργασίας σε όφελος της ασυδοσίας του κεφαλαίου).

Τα ατομικά δικαιώματα χωρίς ταυτόχρονη προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων κινδυνεύουν όμως να μεταλλαχθούν σε περιχαράκωση των προνομίων της άρχουσας τάξης. Και επειδή αυτή είναι η ζοφερή ευρωπαϊκή πραγματικότητα, ολοένα και περισσότεροι πολίτες αισθάνονται όχι μόνο αδιαφορία, αλλά και αποστροφή προς την ΕΕ. Με αφορμή την τελευταία συνεδρίαση της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου την προηγούμενη εβδομάδα και την παρουσίαση σ' αυτήν του προγράμματος της Επιτροπής, ο γράφων συνέταξε ερώτηση καλώντας την τελευταία να δρομολογήσει την προσχώρηση της ΕΕ στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη.

Αν υλοποιούνταν κάτι τέτοιο, θα είχε ως συνέπεια όλες οι πράξεις της Ένωσης, περιλαμβανομένων εκείνων που υλοποιούν τα μνημονιακά προγράμματα, να υπόκεινται στον έλεγχο της Επιτροπής του ΕΚΧ (αντίστοιχη προς το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ως προς τον έλεγχο της εφαρμογής του ΕΚΧ). Αν και οι ελπίδες να ανταποκριθούν θετικά η Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ένωσης είναι ελάχιστες, πάντως το γεγονός ότι την ερώτηση συνυπέγραψαν 18 ευρωβουλευτές από 13 διαφορετικές χώρες προερχόμενοι από τις ομάδες της Αριστεράς, των Σοσιαλδημοκρατών και των Πράσινων, δείχνει ότι κάτι κινείται στην Ευρωβουλή.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 22/12/2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση ρατσιστικών, ομοφοβικών και εγκλημάτων μίσους μέσω βιωματικής μάθησης

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση ρατσιστικών, ομοφοβικών και εγκλημάτων μίσους μέσω βιωματικής μάθησης

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου (www.cecl.gr) σε συνεργασία με την ANTIΓΟΝΗ-Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, το Art. 1 (Ολλανδία), COSPE (Ιταλία) και Hungarian Helsinki Committee (Ουγγαρία) υλοποιεί πρόγραμμα με τίτλο «**Ενίσχυση των ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση ρατσιστικών, ομοφοβικών και εγκλημάτων μίσους μέσω βιωματικής μάθησης**» («Increasing the capacity of law enforcement authorities to tackle racist crime, hate crime and homophobic crime through experiential learning»).

Το έργο χρηματοδοτείται από τη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αποσκοπεί να συμβάλει στην καλύτερη αντιμετώπιση των εγκλημάτων ρατσισμού, μίσους και ομοφοβίας στην Ελλάδα, την Ουγγαρία και την Ιταλία. Εφαλτήριο του προγράμματος αποτέλεσαν πρόσφατες μελέτες που φέρουν τις εν λόγω χώρες να παρουσιάζουν ραγδαία αύξηση εγκλημάτων που υποκινούνται από το ρατσισμό, την ξενοφοβία και συναφείς μορφές μισαλλοδοξίας, καθώς και ελλείψεις στον τρόπο αντιμετώπισης αυτών των μορφών βίας από τις δημόσιες αρχές, τους φορείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να αναπτύξει ένα καινοτόμο μοντέλο βιωματικής μάθησης ειδικά προσαρμοσμένο στις ανάγκες των δημόσιων αρχών που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του νόμου (αστυνομικούς, δικαστές/εισαγγελείς και νομικούς). Αυτή η καινοτόμος προσέγγιση υπερβαίνει τις παραδοσιακές μεθόδους ανάπτυξης ικανοτήτων δίνοντας έμφαση στη «βιωματική εμπειρία» και υιοθετώντας μια μέθοδο μάθησης όπου η γνώση αποκτάται και ενισχύεται μέσω της εμπειρίας. Το έργο βασίζεται στην υπόθεση ότι η βιωματική κατανόηση περίπλοκων μορφών εγκληματικότητας μπορεί να βοηθήσει στη βελτίωση της αντιμετώπισής τους.

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των αρχών επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση ρατσιστικών, ομοφοβικών και εγκλημάτων μίσους μέσω βιωματικής μάθησης

Για να επιτευχθεί αυτό, θα σχεδιαστεί ειδικό εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο θα εφαρμοστεί πιλοτικά σε Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία μέσω σειράς σεμιναρίων σε επιλεγμένες ομάδες αστυνομικών, δικαστών και νομικών που μετέχουν άμεσα στην αντιμετώπιση εγκλημάτων μίσους. Από το σύνολο των εκπαιδευομένων θα επιλεγούν 12 άτομα που θα λάβουν περαιτέρω εκπαίδευση σχετικά με τεχνικές και εργαλεία για την προώθηση αντιρατσιστικού ήθους στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Οι καλές πρακτικές που θα προκύψουν θα προωθηθούν μέσω δικτύωσης και διάδοσης της γνώσης και του υλικού που θα παραχθεί στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου. Όλο το βιωματικό υλικό θα διατεθεί για ελεύθερη χρήση από κάθε ενδιαφερόμενο φορέα μετά την ολοκλήρωσή του προγράμματος.

Τα αποτελέσματα του έργου θα διαδοθούν σε φορείς χάραξης πολιτικής σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, σε δικαστές, εισαγγελείς και δικηγόρους σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το εκπαιδευτικό υλικό που θα δημιουργηθεί κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου θα διατεθεί ελεύθερα για χρήση από κάθε ενδιαφερόμενο φορέα.

Αν ενδιαφέρεστε για συμμετοχή στο πρόγραμμα ή περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε με την Εκτελεστική Διευθύντρια του Ιδρύματος Τσάτσου κυρία Μαρία Μουσμότη (centre@cecl.gr)

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr